

Een groote kraai vliegt over onze hoofden; over het zonverlichte pad gaat een zwarte veeg, als een wegvliedende winterschaduw.

Ook langs den waterkant staan talloze bloemen.

De dotterplanten (*Caltha's*) volgen de zwellende rondingen van den slootkant en vullen ze op met hun gele gloedvolle pracht; de hommels vliegen zoemend af en aan en bezoeken druk de witte doovenetel.

In volle kransjes zitten de bloemen om den gegroefden steel; als parapluutjes staan de bovenste bloembladjes uit over de zwart geknpte meeldraadjes.

Vroolijk staat al dat wit tegen de paarse rouwkleurige smeewortel (*Symphytum officinale*) met het mooi gevormde, stevige, behaarde blad, waar de aderen dik opliggen aan den achterkant; ze vallen telken jare op door den mooien vorm en de kleur hunner bloemen; aardige vliezige klokjes, maar huisbloemen zijn het niet; slap hangen ze neêr al eer men tehuis is.

En nu komen we langs een streek aan de sloot, waar een vreemdeling staat te bloeien; 't is de mooie gele *Doronicum Pardalianches*, waarschijnlijk een verbasterde soort, die hier vroeger in de buurt gekweekt werd; nu groeit ze als een wilde plant op een bermje langs de sloot en in een laag beukenboschje op zandgrond.

Ieder jaar vormt de overwinterende knolvormig aangezwollen wortelstok nieuwe uitloopers.

De mooie groote goud-gele marguerite met heel fijn geslpte bloembladen bloeit op hoogen steel.

De grootere platte bladeren aan den voet zijn gesteeld, maar de hoogere, die om en om op afstand aan den steel zitten, groeien uit den stengel, zonder bladsteel; ze zijn stengel-omvattend.

De plant lijkt in groei, zoowel als in bloeiwijze, op de wolverlei. Meestal hebben ze elk maar één bloemknop; een enkele keer komt een tweede knop, zijwaarts op een kort steeltje, iets onder den eersten uit de bladoksel uit, evenals dit soms bij de *Arnica montana* geschiedt.

't Zijn heerlijke bloemen voor voorjaars-bouquetten en ze blijven in 't oneindige goed; maar omdat het een vreemdeling in de streek is, wordt het zaak, haar zooveel mogelijk te ontzien, opdat ze op den duur niet worde uitgeroeid.

Opmerkelijk is het zeker, dat de *Caltha*, die toch een overwinterende knolplant is en waarvan de zaden gemakkelijk overwaaien, langzamerhand in onze streek alleen dáár rijkelijk bloeit, waar men haar niet kan bereiken; overal waar ze voor het grijpen stond is ze langzamerhand verdwenen; wel een bewijs dat men zelfs met de in het wild groeiende planten spaarzaam en met inzicht te werk moet gaan.

Een jeugdige bloemenliefhebster zei me: „ik heb altijd zoo'n medelijden met de planten, die zoo opeens van al hun bloemen beroofd worden” — en wie liefde voor planten heeft en ei dagelijksch mee omgaat, zal dit zeker verstaan!

A. F. DUDOK VAN HEEL.

Flevorama, 10 Mei 1900.

Het Judasoor en de Gekroesde Oorzwam.

Zelden ging ik 't Haagsche bosch door, zonder een ouden vlierboom, die ik er wist te staan, een langdurig bezoek te brengen. Al zijn doode takken werden daarbij zorgvuldig nagekeken, en menig mooi zwammenvondstje ben ik dien ouden vriend verschuldigd.

Toen ik voor 't eerst naar hem toeging, met het doel hem eens degelijk te onderzoeken, had ik juist de beschrijving van een judasoor gelezen, en daaruit geleerd, dat die zwam bij voorkeur op oude vlierstammen woont.

Het had 's morgens hevig geregend, en het viel mij tusschen de doode bladeren langs een slootkant, wat de toestand van den bodem betrof, niet mee. Maar in mijn hart was een zweem van hoop op zoo'n oor doorgedrongen, dus, dacht ik bij mijzelf, moed, en daarbij heb ik te gelijktijd waarschijnlijk ook kou gehad.

Een paar minuten later stond ik dan ook voor mijn boom. Zorgvuldig werd zijn stam nagezien en zie, mijn voor gevoel had mij niet bedrogen! Zoowat op de helft van de hoogte ontdekte ik een groepje min of meer doorschijnende, veerachtige zachte, trillende lichamen, waarvan de twee kleinste den vorm van een bekertje vertoonden, terwijl de andere er min of meer schelp, koepel- of oorvormig uitzagen. Om de waarheid te zeggen, viel mij de oorvorm wel wat tegen, maar ik had mij daarvan zeker te veel voorgesteld. Het kan ook zijn, dat Judas werkelijk in 't bezit is geweest van zulke vreemde, platte, grillige oorschelpen, voor mij echter hadden zij meer overeenkomst met de varkensoren die men bij spekslagers ziet liggen, dan met die van een mensch. Bekijk fig. 1. maar eens, en zeg mij of gij het hieromtrent niet met mij eens zijt?

Voorzichtig werd het groepje nu met een mes van de vlier verwijderd; wat was het naderbij beschouwd aller-prachtigst, wat waren die ooren, of koepels, of schelpen of bekens of hoe men ze ook

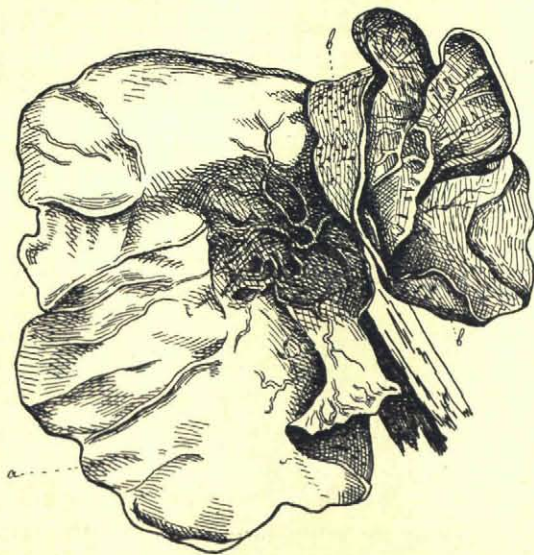

Fig. 1. Judasoor.

noemen wil, van binnen zacht, wanneer men er met den vinger langs streek, zacht als fluweel, poezelig zou ik haast zeggen, en die mooie donkerbruine en roodbruine kleuren, en die grillige plooige aderen, met de ondiepe holten daartusschen, waarin het licht zoo mooi kon spelen! Ook de onderzijde vertoonde fraaie plooien, maar hier was de kleur olijfgroen grijsachtig en de oppervlakte niet met viltige haren bedekt.

Het judasoor waarvan de latijnsche naam *Hirneola* (schenkan) *Auricula* (klein oor) *judae* (van judas), of *Auricula Sambucina* (vlieroor) is, komt ook wel elders bij ons voor. Kent gij een plekje waar een oude vlier staat, beproef dan of gij even gelukkig zult zijn als ik, en er ook een vindt. Hebt gij het dan naar huis meegenomen dan zult ge zien wat een enorme verandering die judas-ooren bij het drogen ondergaan, een ware gedaanteverwisseling, zoodat na een paar dagen van uw mooie, zachte, fluweelige zwam niet anders overblijft dan een hard, hoornachtig lichaam, waarvan de binnenzijde glansig is geworden en een zwartachtige kleur heeft aangenomen.

Dit zal dan wel een groote teleurstelling voor u zijn, maar wilt gij uw oor terugzien zooals het er in verschen toestand uitzag, week het dan gedurende eenigen tijd in water op, weldra ziet gij het dan herleven en tot zijn eerste gedaante terugkomen.

Ons tweede oor is, wat de keuze der boomsoort betreft, waarop het groeit, minder uitsluitend dan dat van Judas; toch schijnt het onder de verschillende boomsoorten, waarop het van 't voorjaar of reeds

tot in den winter te vinden is, wel eenige voorliefde voor den eik te hebben opgevat.

Vergelijkt gij fig. 1. met fig. 2 dan ziet gij al dadelijk, dat onze twee ooren wat uiterlijken vorm betreft geheel verschillen. Maar vergelijkt gij de onderzijde van No 2. met de bovenzijde van No 1. dan geraakt gij alras tot de overtuiging, dat tusschen beide zwammen een nauwe verwantschap moet bestaan. Dit is dan ook werkelijk het geval.

Het zijn dezelfde hoge plooien en rimpels, door

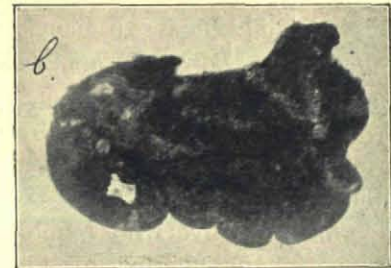

Fig. 2. Gekroesde oorzwam (*Auricularia mesenterica*).
a. onderzijde; b. bovenzijde; c. droogverschrompeld ex.

ondiepe holten afgewisseld, dezelfde zachte, trillende zelfstandigheid, maar de kleur verschilt en is grijs-paars, terwijl de bovenzijde volstrekt niet met de ondervlakte van het judasoor overeenkomt.

Bij *Auricularia mesenterica*, hetgeen geloof ik het best met kroezige oorzwam te vertalen is, treft men deze zijde niet alleen behaard, maar nog met bruine, geelbruine, soms ook geelgroene strepen versierd aan, terwijl de kleur der velden, welke tusschen deze banden liggen, aschgrauw is.

Bij het drogen doet zich hetzelfde verschijnsel voor, dat wij reeds bij het judasoor hebben waargenomen. De zwam schrompelt in elkaar (fig. 2) en neemt door vocht haar vorige gedaante weder aan. Is zij sterk met water doortrokken, dan zwelt zij daarbij geleijchtig op, hetgeen *Hirneola* niet doet.

Op heel veel plaatsen zijn deze oorzwammen in ons land nog niet gevonden, naar mijn weten zijn de tot dusver meegedeelde groeiplaatsen Leiden Zuid-Beveland en 't Haagsche bosch. Ik hoop dat

het u spoedig gelukken zal, er meerdere te ontdekken.

CAR. E. DESTREE.

Brussel, 1902.

Paradijs-Vischjes.

(Vervolg van blz. 35.)

De goudvisch is met minder warmte tevreden dan deze; dat is stellig waar, maar daardoor ook heel alledaagsch en daarbij wat eentonig. Paradijsvischjes bieden veel meer afwisseling, geven telkens wat anders te zien, te denken en te doen, en altijd wat moois.

Voeding met levende dieren is gelukkig niet noodig. De beestjes eten alles wat van de tafel valt, al versmaden ze geenszins wormpjes, daphnia's kikkerlarven en dergelijk klein goed. Daarbij worden ze spoedig zoo mak, dat zij ons de broodkruimels of de vleeschvezeltjes uit de hand nemen, ja uit 't water opspringen om 't lekkers te grijpen. Van den bodem eten zij evenwel niet gaarne, wat zakt, laten ze liggen, zoolang ze niet bijzonder veel trek hebben.

Hoe minder er op den bodem blijft, hoe beter, want alle voederresten bederven heel spoedig het water. Daarom kan 't nuttig zijn een kleine goudvisch, iets grooter dan de macropoden, of een grondeltje er bij in 't aquarium te zetten. Die zoeken juist gaarne op, wat op den bodem blijft liggen. Toch moet het water minstens eens of tweemaal per maand ververscht worden, althans wanneer er geen waterplanten in groeien.

Wie zich eens de moeite heeft getroost, zijn aquarium van een zand- en turfbodem te voorzien en met planten te bezetten, spaart zich voor later heel wat moeite; want is er eenmaal een flinke plantengroei, dan is ververschen maar heel zelden meer noodig. Bovendien ziet een beplant aquarium er tien maal mooier en veel natuurlijker uit dan een, waarin zich uitsluitend visschen bevinden. Ook is 't voor onze paradijsvischjes, schijnt het, een genot tusschen de waterplanten door te zwemmen; een hoekje ten minste moet er mee bezet worden, ook in een klein aquarium, al is 't alleen met waterpest, hetzij met de inlandsche of veel beter met de grootere Amerikaanse soort: *Elodea densa*; als er maar zooveel leegte overblijft, dat zij ruimte hebben voor hun spel en hun nestbouw.

Hoe een aquarium in 't algemeen beplant moet worden en welke planten dienstig zijn, bespreken wij later wel eens, tegelijk met hevets, verwarmingstoestellen e. d. Wie het zaakje nooit eerder omhanden heeft gehad, begint maar met een aquarium zonder planten en zet voor 't zuiveren

van voederresten een grondel of goudvischje bij zijn Paradijsvischjes in.

Niet altijd evenwel dulden Paradijsvischjes andere dieren in hun nabijheid, ook hun soortgenooten verdrijven ze, soms uit hun nabijheid, als zij kunnen. Daarentegen vallen zij meestal niet op de visschen aan, bij welke zij als nieuwelingen geplaatst worden. Wanneer echter een paartje een poos zonder ander gezelschap in een aquarium heeft gewoond, waar zij samen al wat gedarteld hebben in de groene dreven en geheel aan elkaar gewend zijn, dan vallen zij beiden geducht aan op iederen indringer, die hun idylle komt storen.

In een groot aquarium, van meer dan twintig liter inhoud, kan 't gebeuren, dat twee paartjes vredig samen willen wonen en wel elk in een eigen deel van het groote huis. Maar in een klein aquarium is het beter slechts één paartje te houden. Eerst kan er meer dan één wijfje in zijn, maar mishandelt het mannetje een der wijfjes dan moet dit dadelijk in veiligheid worden gebracht; meest blijft er maar één wijfje over, dat genade vindt en dat het dan erg gezellig heeft bij meneer Macropus.

Die twee dartelen en stoeien samen van den morgen tot den avond, soms lijkt het of ze dansen; ze staan nu eens op hun kop, dan weer op hun staart tegenover elkaar in 't water en draaien op grappige wijze om elkaar heen.

Tot een begin van nestbouw komt het misschien ook. Verleden week (half November) heeft het mannetje al een nestje klaar gehad in mijn aquarium. Hij hapte telkens wat lucht en spuwde die, omgeven door een kleverig vliesje, weer uit; zoo dreef er al een vlot van luchtballen aan de oppervlakte; maar verder gebeurde er niets. Daartoe was de temperatuur ook te laag; zonder opzettelijke verwarming tot 25° C. gaat het wijfje er niet dikwijls toe over om eieren te leggen vóór de warme dagen van Juni komen; anders, bij vereischte temperatuur van 't water, storen de diertjes zich weinig aan den kalender en nestelen soms ook 's winters.

Wie voor 't eerst in een klein aquarium zonder waterplanten of bodemzand, Macropoden houdt, doet het verstandigst de diertjes voorloopig een temperatuur van 15 à 18° graden te geven door 's nachts